

[Helveg Petersen.]

at man gør oprør, og den tredje er, at man forlader systemet i protest. Denne tredje mulighed er udelukket for sergenternes vedkommende, da de skal aftjene deres værnepligt, og det betyder også, at de er afskåret fra at benytte den anden mulighed. Det er svært at gøre oprør, når man ikke kan true med at gå. Man er afhængig af systemet, man må acceptere forholdene, de regler, de normer, de traditioner, man arver, den indstilling og de synspunkter, der er de fremherskende.

Men når dette — og sådan må det stort set være — er forholdet, så nytter det ikke at nøjes med at spejde efter fejlene hos sergenterne. Vi må også andre steder hen. Hvis man vender blikket fra dem til kompagniførerne, må man spørge, om ikke også den faste linjeofficer i almindelighed føler sig bundet af vaner og traditionelle synspunkter, der gør det meget vanskeligt for ham at foretage en omlægning.

Jeg nærer ingen tvivl om, at officererne ønsker at undgå soldateraffærer, og det er gennem hærchefens „hyrdebrev“ og gennem oprettelsen af en militærpsykologisk arbejdsgruppe vist, at man i den øverste ledelse har disse ønsker. Men hvad er det da, der gør, at hærchefens henstillinger alligevel trods forbedringer, der er sket, i vid udstrækning ignoreres? Vil de mennesker, der har opgaven at føre instrukserne ud i livet, ikke gøre det? Er det personer, der svigter, eller er det systemet? Er det traditionerne? Eller er det en art naturlov, vi står over for?

Når folketingets udtrykkelige ønske og hærchefens lige så udtrykkelige opfordring ikke respekteres, så må det vel være, fordi den militære tradition, alt det nedarvede og overleverede, er for stærkt. Så er det vel, fordi demokratiseringstendenserne ikke harmonerer med grundlaget, hvorpå militær-uddannelsen hviler. Denne realitet bør vi erkende og lade være med at tro, at man klarer sagen ved blot at tale om, at der næsten ingenting er at diskutere, og at det skyldes udvælgelsen, for kort uddannelses-tid, misforståelser fra de unge, forkælelse, vrangvilje eller uvilje, dårlig påvirkning, eller hvad man nu ellers fremfører.

Vil vi reformere — og det har jeg ind-

tryk af at også de ærede ordførere for venstre og det konservative folkeparti vil — er det ikke nok, at vi nøjes med at skændes om disse ting. Så må vi tage udgangspunkt i den kendsgerning, at forsvaret er en ganske særegen social organisme. Ud fra denne forudsætning må vi tage en række forhold op til nærmere behandling. Vi må se på uddannelsens opbygning og indhold og på de metoder, der anvendes. Det gælder for samtlige befalingsmandsuddannelser, og det gælder for de værnepligtiges uddannelser. Hvilket hensyn tages der til moderne undervisningsformer og til moderne ledelsesprincipper? Hvordan er f. eks. pædagogik og psykologi repræsenteret på undervisningsplanerne? Og hvordan undervises der i disse fag?

Endvidere må vi se på dagliglivet på kasernerne, på omgangsformerne, på tonen, på disciplinarmidlerne og deres anvendelse. Det er en kendsgerning, at anvendelse af disciplinarmidler udviser for mange eksempler på smålighed. Det er naturligvis ikke nogen tragedie, at en værnepligtig en dag ikke får forlænget udgangstilladelse eller kommer for sent til sit orlovstog, men hvis der i vid udstrækning pålægges disciplinStraffé eller anvendes urimelige uddannelsesformer, der kan have karakter af selvkomponerede disciplinarmidler — for at bruge hærchefens udtryk — opstår der naturligvis både uvilje og bitterhed hos den menige.

Det spørgsmål, man i denne forbindelse må stille, er, om det er nødvendigt i det omfang, som det er tilfældet, at basere sig på frygten for straf. Mon det er det rette grundlag for at opelske den fællesskabsfølelse, som dog må være noget elementært i et værn, der står i et demokratis tjeneste? Hvorfor kan man ikke i langt højere grad bygge på de synspunkter, der anlægges inden for andre uddannelser, hvor man søger at påkalde den enkeltes ansvarsfølelse ikke så meget ved trusler om straf som ved at appellere til den enkeltes forståelse for det, der foregår?

Det er naturligvis rigtigt, at man i værnene står over for særlige problemer. Dels skal man arbejde med unge, der møder med vidt forskellige forudsætninger, dels har den militære uddannelse en karakter, der gør, at man ikke umiddelbart kan drage sammenligninger mellem den og de civile